

Wywód uciążliwości Zagórskich w sprawie o rozwiązanie umowy kupna-sprzedaży kamienicy na Kazimierzu.

Or. Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. 29/200/1713 (d. WM 240), k. 521–525.

Edycja krytyczna: Mateusz Mataniak.

[s. 521]

Ze strony. Wywód sprawy i Uciążliwości wyroku Trybunału I Instancji Wolnego Miasta Krakowa dnia 28 maja 1818 r. w sprawie Zagórskich co do starozakonnych Chaima^a Hollender i Nachema Inselberg^b zapadłego^c.

Wysoki Sądzie Apelacyjny!

Stan sprawy jest następujący. Powodowie mając dwa domy właśnie w Krakowie na Kazimierzu przy ulicy Szerokiej pod L. 91 i 92, gdy jeden z nich pod L. 92 stojący oprócz długów dawniejszych sumę 2352 złp od powodów: starozakonnego Symche Blumenfeld za miód należącą się był obowiązany, od której to sumy powodowie przez czas jej zatrzymania po 25/100 płacić obowiązali się, będąc z jednej strony w niemożności zaspokojenia tego długu, z drugiej zaś strony chcąc majątek swój od niegodziwej lichwy ocalić, postanowili jeden z tychże domów na satysfakcję swych wierzycieli, szczególnie zaś na zaspokojenie długu starozakonnego Blumenfeld sprzedać. Do kupna tego domu zgłosiła się p. Kotarska, z upoważnieniem od męża, która tąż kamienicę za 9250 złp i 400 złp poręczawicznego w gotowiznie kupiła, i na takowe 1700 złp natychmiast zaliczyła, resztę zaś pod warunkiem, jeśli powodowie obowiązują się, że długi tej kamienicy pod L. 91 pisać będą, wyliczyć obowiązała się. Który to warunek powodowie przyjęli, i już tylko akt urzędowy tegoż kupna przed notariuszem zeznać mieli. Lecz niestety! Kupno w najlepszej wierze sporządzone pozwani starozakonni Chaim^d Hollender, Nachem Inselberg i Józef Maydrowicz przez swe czynności piętnem oszustwa nacechowane a oraz podstępne i nieprawne działania zniweczyli. Zaraz bowiem na drugi dzień starozakonny Chaim^e Hollender dowiedziawszy się o układach z panią Kotarską zaprosił powoda Zagórskiego do sklepu, gdzie usilnymi sposobami i przedstawieniami, a mianowicie tym, iż dług starozakonny Symche Blumenfeld natychmiast zaspokoi, a tym sposobem powoda od lichwy uwolni; żądał, aby mu powodowie swą kamienicę sprzedali. A gdy mu powód

a W oryginale: Hayma.

b W aktach występuje także jako Nakem Izelberg.

c Fragment od „Wyroku” do „zapadłego” w oryginale przekreślony.

d W oryginale: Haym.

e W oryginale: Haym

przekładał, iż onemu, jako starozakonnemu prawo nabycia kamienicy nie służy, tenże oświadczył, że uprosi sobie jakiego Chrześcijana, [s. 522] który mu do tego kupna imienia pożyczczy. A tym sposobem kontrakt kupna-sprzedaży kamienicy między sobą i powodem skutecznia. Aby zaś powodowie od układów z panią Kotarską odstąpili, porękawiczne więcej o 200 złp, to jest 600 złp ofiarował, a tym sposobem wzięwszy sobie powódkę razem ze starozakonnym Nachem Inselberg współkupującym, wzięwszy Józefa Maydrowicza do wykonania swych bezprawnych czynów, oświadczyli najuroczyściej, że długi wszystkie, a szczególnie starozakonnego Symche Blumenfeld natychmiast zaspokoją, a oraz za wszelkie wypadki ze szkoda, jakie by powodowie z takowej sprzedaży ponieść mogli, nie tylko majątkiem, ale i osobą własną zaręczyli. 1000 złp natychmiast jako zadatek wyliczyli na zapewnienie porękawicznego i reszty ceny szacunkowej łańcuch złoty z wielkim medalem oddali. A tym sposobem skłonili powodów do zawarcia w dniu 30 września 1817 r. kontraktu przed notariuszem Wojciechem Olearskim. Rzetelność przedstawionego czynu udowodnią powodowie świadkami na fakta: 1. Że powodowie swą kamienicę na Kazimierzu pod L. 92 tylko imiennie Józefowi Maydrowiczowi, a rzeczywiście starozakonnemu Haym^a Hollender i Inselberg sprzedali. 2. Że starozakonni Chaim Hollender i Nachem Inselberg wyraźnie przyrzekli, że dług starozakonnego Symche Blumenfeld zaspokoją. 3. Że odpowiedzialnymi za wszelkie wypadki ze szkody z takowego nieprawego kupna dla powodów wyniknąć mogące, nie tylko z majątku, ale i własnych swych osób przyjęli. Na uzupełnienie dowodu przez świadków, który z art.^b Kodeksu Cywilnego ma miejsce, powodowie w razie potrzebnym gotowi są wykonać przysięgę z urzędu. Pozwani jednak nie tylko wyraźnych warunków tegoż kontraktu kupna-sprzedaży nie dopełnili, ale nawet przez swe podstępne działania ze zmowy, powodów z całego prawie majątku wyzuć postanowili. W skutku takowego postanowienia zapozwał najprzód Hollender Maydrowicza o 5648 złp, z którym przewiódłszy przez wszystkie instancje procesowe zyskał wyrok tąż sumę zasądzający. A oraz onemu poszukiwanie tejże z kamienicy wyszczególnonej skazujący. Aby zaś z tą sumą mógł się na tejże kamienicy ubezpieczyć, nie tylko sumy do powodów Blumenfeldowi dłużnej nie zapłacił, ale nadto wiedząc, iż powód Zagórski tąż sumę nie tylko na kamienicy zabezpieczył, ale oraz takową [s. 523] z własnego majątku aktem urzędowym de datto 26 czerwca 1817 r. zapłacić obowiązował się. Tegoż długu pod imieniem starozakonnego Szyi Bateysa nabył, którą to sumę powód Zagórski, zagnalony wyrokiem sądowym w dniu 14 kwietnia zapadłym, zapłacić musiał. Na udowodnienie tychże podstępnych działań ofiarują powodowie dowód przez świadków na fakta: 1. Że starozakonny Chaim^c Hollender obligu urzędowego na sumę 492 talarów, przez powoda Zagórskiego starozakonnemu Symche Blumenfeld wydanego, pod imieniem starozakonnego Szyi Bateis, nabył. 2. Że nabywający tegoż obligu prosił świadków, aby tego przed

a W oryginale: Haym

b Numer artykułu Kodeksu Napoleona nie wpisany.

c W oryginale: Haym

powodem nie wydawał i onemu za to 50 talarów ofiarował. 3. Że starozakonny Chaim^a Hollender oświadczył wyraźnie, że wszelkich sposobów użyli, aby powodów zupełnie zniszczył. Przez takowe bezprawne i nieprawne czynności pozwani zrzędzili powodowi następujące szkody. 1. Straty na licytacji ruchomości i efektów na zaspokojenie Blumenfelda dnia 17 kwietnia 1818 r. bezcennie sprzedanych – 1171 złp 2 gr. 2. Strata czynszu rocznego ze sklepu z piwnicą i komorą od starozakonnego Samuela Likiera – 960 złp. 3. Niedobory za drugi rok z tegoż sklepu – 454 złp. 4. Czynsz roczny z pierwszego piętra od pana Karaszewskiego – 324 złp. 5. Czynsz z małego sklepu od galanternika – 150 złp. 6. Czynsz kwartalny od pana Karaszewskiego potrącony z powodu, że Holender toż mieszkanie dla siebie wziął – 81 złp. 7. Czynsz z mieszkania w kamienicy pod L. 91, które Zagórski p. Karaszewskiemu z powodu odebranego mu mieszkania w kamienicy pod L. 92 – 324 złp. 8. Za szopę, którą powód Zagórski dla Gletnera wystawił, a z okazji sprzedaży burzyć musi – 201 złp. 9. Równie za izbę z sienią i kominem w kamienicy pod L. 91 wymurowaną, którą także teraz burzyć musi – 1000 złp. 10. Zysku straconego na 16 beczkach miodu – 224 złp. 11. Zarobek stracony na ofiarowanej sobie funkcji szypra w kwietniu 1818 r., z powodu procesu z Blumenfeldem – 360 złp. [s. 524] 12. Strata na podstępny kupieniu Hollendra p. Kotarskiego – 500 złp. 13. Koszty procesu z Blumenfeldem – 500 złp. Razem 6249 złp 2 gr. Gdy z przedstawionych okoliczności czynu kręte sposoby przez pozwanych końcem skłonienia powodów do sprzedaży kamienicy, użyte jawnie okazują się, w takowym zaś przypadku kontrakt kupna-sprzedaży, aczkolwiek urzędowy, z art. 1133 i 1169 KC jest nieważnym. Gdy pozwani jako sprawcy podstępnych i nieprawnych czynności, a stąd wynikłych szkód, do wynagrodzenia tychże z art. 1382 i 1383 KC solidarnie są obowiązani, tym bardziej, że wyraźnie oświadczyli, że oni za wszelkie szkody z takowej sprzedaży wynikłe nie tylko ze swych majątków, ale nawet i osób będą odpowiedzialni. Przeto powodowie wnieśli swą prośbę, aby Trybunał I Instancji nie tylko kontrakt kupna-sprzedaży kamienicy w Krakowie na Kazimierzu pod l. 92 dnia 30 września 1817 r. imiennie z Maydrowiczem, a rzeczywiście starozakonnymi Hollender i Inselberg zawarty, rozwiązał. Ale nadto pozwanych na wynagrodzenie szkód w sumie 6249 złp 2 gr. wylikwidowanych, i kosztów prawnych mocą wyroku z egzekucją bez kaucji wskazać raczył. Po wprowadzeniu tej sprawy i wysłuchaniu sporów stron Trybunał I Instancji wyrokiem swym de datto 28 maja 1818 r. kontrakt kupna-sprzedaży między powodami i Maydrowiczem 30 września 1817 r. urzędownie zawarty – rozwiązał, i rzeczy do pierwsiastkowego stanu zwrócił. Co się tyczy formowanych różnych pretensji powodów, jedynie co się tyczy Maydrowicza, do oddzielnej drogi prawa odesłał, lecz starozakonnych Chaima^b Hollender i Nachema Inselberg za nieprzyzwoicie pozwanych uznawszy, tychże od solidarnego wynagrodzenia szkód zrzędzonych uwolnił. Takowym wyrokiem Trybunał I Instancji uciążył apelujących, bo: 1. Według art. 1382 i 1383 KC każdy czyn człowieka drugiemu szkodę sprawujący obowiązuje do wynagrodzenia tego, z którego winy nastąpiło. Każdy jest

a W oryginale: Haym

b W oryginale: Haym

odpowiedzialnym za szkodę, którą sprawił, nie tylko przez swój czyn, ale też przez swą nieroztropność. Powodowie na zasadzie art. 1348 KC ofiarowali dowód ze świadków na fakta przekonywające, że starozakonni Chaim^a Hollender i Nachem Inselberg byli przyczyną wszelkiego nieszczęścia i szkód tymże powodom zrządzonych, a zatem inkwizycja ze świadków na też fakta powinna być dopuszczona i apelowana. [s. 525] Na wynagrodzenie wszelkich szkód przez powodów w sumie 6249 złp 2 gr. wylikwidowanych, a przez tychże pozwanych ani co do jakości, ani co do ilości niezaprzeczonych, solidarnie wskazanymi być byli powinni. Upraszają przeto apelujący, aby wyrok sądu a quo co do kategorii solidarnej odpowiedzialności za szkody sprzedaży kamienicy w Krakowie na Kazimierzu pod l. 92^b przez apelowanych zrządzone, był zmienionym a oraz ciż apelowani na zwrot kosztów prawnych wskazanymi i zagnionymi zostali.

[Podpis] Słotwiński.

Likwidacja kosztów:

Akt apelacji 7 złp

Wpis 15 złp

[Wyjęcie] wyroku 28 złp

Kopia kar z wręczeniem 28 złp

Patronowi 90 złp

[Podpis nieczytelny]

[cytowane przepisy: Kodeks Cywilny Napoleona, art. 1133, 1169, 1348, 1382, 1383]

[hasła: umowa kupna-sprzedaży, rozwiązanie umowy, lichwa, oszustwo, działanie podstępne, przesłuchanie świadków, wynagrodzenie szkód, akt notarialny, koszty sądowe]

a W oryginale: Haym

b W oryginale przekreślony wyraz „zrządzone”.